

ὑπὸ τῶν ἀπλῶν κατοίκων τῆς Βανδελάρωχης πρὸς τὸν ποιμένα Ὁβερλίνον.

Ὁ Ὁβερλίνος ἐνυμφεύθη γυναῖκα ἀξιεράστον, ἥτις τοῦ ἀπέθανε τὸ 1784, ἀρῆσασα τρεῖς υἱούς καὶ τέσσαρας θυγατέρας. Δύο ἐκ τῶν υἱῶν ἀπέθαναν πρὸ αὐτοῦ· τὰς δὲ σκέψεις του εἰς τὴν Φλιβερὰν ἐκείνην περίστασιν ἠθέλαμεν ἀσμένως καταχωρίσειν, ἂν ἐσυγχώρουν τὰ δριὰ μας, διὰ τὸ εἰς αὐτὰς λάμπον αἵσθημα εὐσεβοῦς ὑποκλίσεως, ἢ, μᾶλλον, περιχαροῦς ἐλπίδος καὶ πεποιθήσεως εἰς τὸν Κύριον.

Ἀλλ' εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ὁβερλίνου ἦτο καὶ ἄλλη γυνὴ ἀξιοσημείωτος. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του ἔμεινεν οἰκοδόσποινα ἡ Λουΐσα Σχέλπερ· αὕτη ἀφωσιώθη ὅλως εἰς τὴν δούλευσίν του, ἐπιστατοῦσα τὰ τοῦ οἴκου, καὶ ἀνατρέφουσα τὰ τέκνα, ἀλλὰ μηδέποτε θέλουσα νὰ λάβῃ ὅποιονδῆποτε μισθόν, καὶ ἄλλο μὴ ζητοῦσα παρὰ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ ὑπηρετῇ τὸν ἀκριβὸν Πάππα. Ὅσον διεδίδετο ἡ φήμη τοῦ Ὁβερλίνου, ἐγνωστοποιεῖτο καὶ ἡ ἱστορία τῆς Λουΐσης· ἔλαβε δὲ ἡ καλοκάγαθος γυνὴ ἀπὸ ἐταιρείαν τινα τῶν Παρισίων τὴν σημαντικὴν ποσότητα πέντε χιλιάδων φράγκων, οὗσαν ἐν ἀπὸ τὰ Βραβεῖα τῆς Ἀρετῆς (Prix de Vertu), τὰ ὅποια φιλάνθρωπός τις ἀφῆκε, νὰ δοθῶσιν ὡς ἀνταμοιβαὶ εἰς πράξεις ἐναρέτους. Ἀλλὰ τὴν ἀφιλοκέρδειαν ἐνέπνεεν ὁ Ὁβερλίνος εἰς ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτὸν, ὥστε ὁλόκληρος ἡ ποσότης αὕτη ἐξωδεύθη ἀπὸ τὴν καλὴν Λουΐσαν ἐπάνω εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς Βανδελάρωχης! αὕτη ἐπρωτίμα νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ τέκνα τοῦ ἀγαπητοῦ κυρίου της.

Τελειόνομεν τὸ ἄρθρον τοῦτο μ' ἐπιστολὴν, τὴν ὁποῖαν ἔγραψεν ἡ Λουΐσα πρὸς τὸν Ὁβερλίνον, τὴν 1ην Ἰανουαρίου, 1793·—

Φίλτατε Πάππα,

Δότε με, παρακαλῶ, τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ζητήσω σήμερον, τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ νέου ἔτους, χάριν τινά, τὴν ὁποῖαν πρὸ πολλοῦ ἐπιθυμῶ. Ἐπειδὴ τῶρα εἰμαι τῶντονι ἀνεξάρτητος, δηλαδὴ, δὲν ἔχω νὰ φροντίζω οὔτε διὰ τὸν πατέρα μου οὔτε διὰ τὰ χρέη του, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ κάμετε θυγατέρα σας. Νὰ ζῆτε, μὴ με δίδετε πλέον μισθόν· διότι, ἐπειδὴ κατ' ὅλα τὰλλα μ' ἔχετε ὡς παιδίον σας, θέλω πολλὰ νὰ μ' ἔχετε καὶ ὡς πρὸς τοῦτο. Ὀλίγα μὲ χρειάζονται διὰ τὸ σῶμά μου. Κάτι μὲ εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὰ πόδια (παπούτσια), τὰς κάλτας μου, καὶ ἄλλα φορέματα· ἀλλ' ὅταν χρειάζωμαι, σᾶς ζητῶ, καθὼς τὰ παιδιὰ ζητοῦν ἀπὸ τοῦς γονεῖς των.

Ὡ, σᾶς παρακαλῶ, φίλτατε Πάππα, κάμετέ με τὴν χάριν ταύτην, καὶ συγκαταβῆτε νὰ μὲ στοχάζεσθε ὡς θυγατέρα, ἥτις σᾶς ὑπεραγαπᾷ.

ΛΟΥΙΣΑ ΣΧΕΛΠΕΡ.

Ἔργον γε, κύπην ἐκφυγεῖν ἢ δ' ἡμέρα
Ἀεὶ τε καινὸν εἰς τὸ φροντίζειν φέξει.

ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ,

ΤΠΟ ΙΑΤΡΟΥ ΣΑΜΙΟΥ.

Εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, λέγει ὁ Λόρδος Βάκων, αἱ μάγισσαι καὶ οἱ γόητες χαίρουν ἱσὴν μὲ τοὺς ἰατροὺς· ὑπόληψιν σιμὰ εἰς τοὺς ἀμαθεῖς· καὶ ὁ Γαληνὸς παραπονεῖται, ὅτι οἱ ἀσθενεῖς ὑπήκουαν τοὺς χρησμούς τοῦ Ἀσκληπιείου, ἢ τὰ ὄνειρά των, περισσότερον παρὰ τὰ ἰδικά του παραγγέλματα. Τὸ ἴδιον αἰνίττονται καὶ οἱ παλαιοὶ ποιηταί, οἵτινες μυθολογοῦν ὅτι ὁ Ἀσκληπιὸς καὶ ἡ Κίρκη (μήτηρ τῆς μαγείας) ἦσαν τέκνα τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι φύσει ἐπιρρέπης νὰ πιστεύῃ τὸ ἀπίθανον καὶ ὑπερφυσικόν· ἀλλ' εἰς κάμμιαν ἄλλην περίστασιν δὲν εἶναι ἴσως αὕτη ἡ ἀλήθεια τόσον πρόδηλος, ὅσον περὶ ἱατρικῆς· διότι καὶ ἡ φύσις τῶν ἀσθενειῶν, καὶ ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν εἶναι σκοτειναί, καὶ, περιπλέον, ἡ ἀσθένεια ἀναγκαιῶς διεγείρει φόβον· ὅταν δὲ ὁ φόβος ἔχῃ σύντροπον τὴν ἀμάθειαν, ὁ καρπὸς των εἶναι ἡ δεισιδαιμονία. Ὅθεν ὁποιασδήποτε νόσου αἱ ἀρχικαὶ αἰτίαι δὲν εἶναι προφανεῖς καὶ ἐπαισθηταί, ἀποδίδονται ἀπὸ τοὺς ἀμαθεῖς εἰς Θεϊκὴν ὀργήν, εἰς τὸν θυμὸν ἀοράτου τινὸς δαίμονος, ἢ εἰς κακὴν τινα τῶν ἀστέρων σύμπτωσιν· καὶ ἐκ τούτου εἰσέχθησαν πληθὺς ἱατρικῶν δεισιδαιμόνων, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπεδέκοντο τὰ περισσότερα, ὅτι συντείνουν εἰς τὸ νὰ καταπραῦνῳσι τὴν παρωργισμένην Θεότητα μᾶλλον, παρὰ εἰς τὸ νὰ καταπονήσωσι τὴν νόσον μὲ τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἐνέργειαν.

Ἡ δεισιδαιμονία τῶν Ἀράβων εἰσέγαγεν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς Ἰατρικῆς Ὑλης τοὺς πολυτίμους λίθους, οἵτινες διὰ τὴν ὠραιότητα, λαμπρότητα, καὶ ἀξίαν των ἐνομιζόντο καλῶν πνευμάτων οἰκητήρια. Κατ' ἀρχὰς τοὺς ἐμεταχειρίζοντο μόνον ὡς φυλακτήρια ἢ ἐγκόλπια ἐναντίον τῶν κακῶν πνευμάτων, ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸν ἔκαμναν αὐτοὺς κόνιν, καὶ τοὺς ἐπρόσφεραν εἰς διαφόρους ἀσθενείας. Πολλόταται ὕλαι, τῶν ὁποίων ἦτον ἄγνωστος ἡ κατασκευὴ ἢ ἑξαγωγή, ἐχρησίμευσαν κατὰ καιροὺς ὡς ἱατρικά. Δὲν εἶναι πολὺς χρόνος, ἀφ' οὔτου ἔτυχε νὰ πέσῃ εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἰταλίας μία ἀπ' ἐκείνας τὰς βροχάς, αἱ ὁποῖαι (ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς φυσικοὺς) δὲν εἶναι ἄλλα εἰμὴ κόπρος τινῶν ἐντόμων, τὰ ὁποῖα πετοῦν κάποτε σωρηδὸν εἰς τὸν ἀέρα· οἱ κάτοικοι τὴν ὑπέλαβαν ὡς Θεόσδοτον Μάννα, ἢ ὑπερφυσικὴν τινα πανάκειαν, καὶ τὴν ἐκατάπιναν μὲ τὴν λαίμαργίαν, ὥστε μόλις ἐκαταπέισθη εἰς ἀπ' αὐτοὺς μὲ πληρωμὴν καὶ ὑποσχέσεις τρανάς νὰ παραχωρήσῃ ἐν μέρας διὰ χημικὴν ἀνάλυσιν, ἥτις ἀπέδειξε τὸ λάθος των.

Ἐνίοτε συνειδυμένα καὶ φυσικὰ ἀποτελέσματα ἱατρικῶν ἀποδίδονται εἰς παραδόξους καὶ ὑπερφυσικάς αἰτίας. Ὁ Σωράνος, παραδείγματος χάριν, σύγχρονος τοῦ Γαληνοῦ, καὶ συγγραφεὺς τὸν βίον τοῦ Ἱπποκράτους, μᾶς λέγει ὅτι τὸ μέλι θεραπεύει τὰς ἄρθρας.

αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς τὰ στόματα τῶν νηπίων ὅμως, ἀντὶ τὸ ἀποδώσῃ αὐτὸ εἰς τὴν ἱαματικὴν τοῦ μέλιτος ιδιότητα, προσθέτει σοβαρὰ ὡς αἰτίαν, τὸ ὅτι προέρχεται ἀπὸ μελισσῶνα ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἱπποκράτους.

Ἡ ἐπιρροή τῶν ἀστέρων ἐπάνω εἰς τὰ φυτὰ καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐνομίζετο ἀκόμη ἕως τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα τόσο ἀξία προσοχῆς, ὥστε ἡ συνάξις τῶν ἱατρικῶν βοτάνων ἐγένετο ὑποκάτω εἰς τὴν κυριότητα τοῦτο ἢ ἐκείνου τοῦ ἀστέρος διὰ τὸ νὰ συντείνῃ εἰς τὴν θεραπείαν τῆς δεῖνα ἢ δεῖνα νόσου. Δὲν εἶναι, πιστεύω, κάνεις ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μου, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἤκουσε γραῖδια ἢ ἀγύρτας τινὰς νὰ τὸν συμβουλευοῦσι τὴν ἀνοιξὶν ἢ τὸ φθινόπωρον νὰ καθαρισθῇ, καὶ νὰ φλεβοτομήσῃ ἀπὸ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ σώματος. Ὅλα ταῦτα δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ἄλλως πως παρὰ ὡς λείψανα πεπαλαιωμένων δεισιδαιμονιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπέθεταν ὅτι κάποιαι ἀρμονίαι ἢ ἀντιζυγίαι τῶν πλανητῶν ἠδύναντο νὰ τροπολογήσωσι τὴν κρᾶσιν τοῦ ἀνθρώπινου σώματος.

Εἶναι παράξενον, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πλέον βαδύνοας ἄνδρας κατὰ διαφόρους καιροὺς ὄχι μόνον ἐπίστευσαν αὐτοὶ, ἀλλ' ἐξήπλωσαν πρὸς τοῦτοις εἰς τὰς ψυχὰς πολλῶν ἄλλων τὰς τοιαύτας δεισιδαιμονίας· ὁ σοφὸς Κικέρων, καὶ ὁ ὄχι ὀλιγώτερον φιλόσοφος αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων Αὐρήλιος, εἶναι ἐκ τῶν τοιούτων. Ὁ Ἀέρδος Βάκων, μὲ ὅλην του τὴν φιλοσοφίαν, ἐπίστευεν εἰς τὰς μυστηριώδεις ἐνεργείας γοητειῶν καὶ φυλακτηρίων· καὶ ὁ Βούλῃς συμβουλευεὶ σοβαρὰ, ὡς ἀλάνθαστον ἱατρικὸν διὰ τὴν δυσεντερίαν, τὸ ἰσχίον (ὁστοῦν) ἐνὸς καταδίκου, ὅστις ἐκρεμάσθη. Μεταξὺ ἄλλων ἱατρικῶν τοῦ Ἱππέως Θεοδώρου Μαυῆρνου, ἱατροῦ τριῶν ἀλλεπαλλήλων βασιλέων τῆς Ἀγγλίας, εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς.—Τὸ κατάποdon πρωτοτόκου παιδίου, τὰ ἔντερα τοῦ τυφλοποντικῶ ὠμά, ταριχευμένος πνεύμων φονευμένου ἀνθρώπου, καὶ ἄλλα ἐξίσου ἀλλόκοτα καὶ ἀηδῆ ἱατρικά. Τὸ κοράλιον ἕως τῆς σήμερον ὑποδέτεται ὅτι φυλάττει τὰ νήπια ἀπὸ κακὸν ὁμμάτιον, καὶ διώκει τοὺς διαβόλους, καὶ τὰ πονηρὰ πνεύματα. Ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Διοσκουρίδης ἀνέκαθεν ἐκθειάζουν τὰς ἱαματικὰς τοῦ ιδιότητος· ὁ Παράκελσος ῥητῶς παραγγέλλει, ὅτι πρέπει νὰ τὸ κρεμῶμεν εἰς τὸν λαιμόν τῶν νηπίων διὰ τὸ διατηρῶνται ἀπὸ σπασμούς, σκορβοῦτον (στομακάκην), γοητείας, καὶ, τέλος πάντων, ἀπὸ φάρμακον. Οἱ Μαῦροι εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας διίσχυρίζονται, ὅτι τὸ κοράλιον γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὥχρον, ὅταν ὁ φέρων αὐτὸ πάσχῃ ὀλίγον ἢ πολύ. Εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῆς Τουρκίας ἐμπορεῖ τις νὰ ἴδῃ λείψανα τῶν τοιούτων δεισιδαιμονιῶν. Τὸ σκόροdon, φέρ' εἰπεῖν, ὑποδέτεται δαιμόνων καὶ κακοῦ ὁμματος ἀλεξητήριον· ὅθεν πολλάκις τὸ βλέπομεν κρεμάμενον εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν νηπίων καὶ εἰς τὰ πλέον περιβλεπτα μέρη τῶν οἰκιῶν. Πολλὰ ὀλίγοι καὶ ἀπὸ τοὺς ἠλικιωμένους ἰθαγενεῖς τολμοῦν νὰ περιπατήσωσι

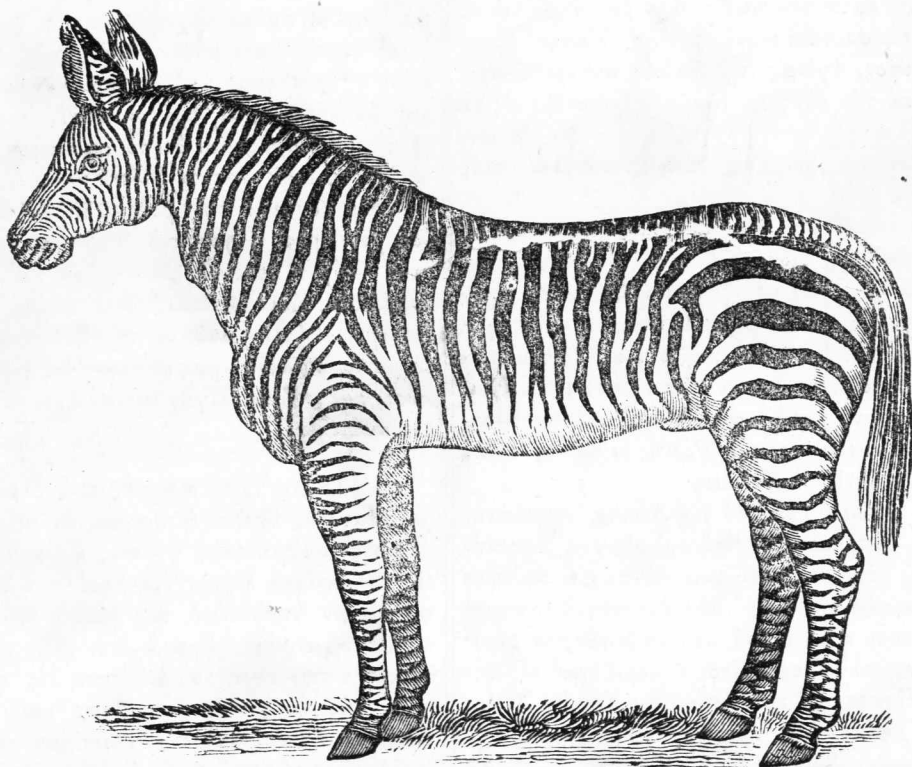
τοὺς δρόμους χωρὶς φυλακτήριον εἰς τὸν λαιμόν των, ἢ ἐγκόλπιον. Ὅλοι ἀποστρέφονται μὲ φρίκην τὸν ὑπαπτευθέντα ὅτι ἔχει κακὸν, ἢ βάσκανον ὅμμα· ἂν ἐμβλέψῃ μὲ εὐχαρίστησιν ἢ θαυμασμόν εἰς κανὲν ἀξέεραστον ἀντικείμενον, ὑποχρεοῦται νὰ τὸ πύσῃ τρίς, μὴ τύχῃ καὶ τὸ μαράνη, ἢ ἐμποδίσῃ τὴν αὐξήσιν του. Συνέπειαι τῶν τοιούτων δεισιδαιμονιῶν εἶναι καὶ τὰ μεταξὺ γυναικῶν πολυζήτητα φίλτρα διὰ τὸ ἐλκύσει τὸν ἔρωτα τῶν ἀνδρῶν, καθὼς καὶ τὰ κατὰ τὸν γάμον ἐμπόδια ὀνομαζόμενα, δυνάμει τῶν ὁποίων οἱ ἀντερασταὶ ὑποδέτουν ὅτι ψυχραίνεται ὁ μεταξὺ τῶν νυμφίων πόθος, καὶ ἀποκαθίσταται ἄκαρπον τὸ συνοικέσιον. Ἡ γοητεία αὕτη συνίσταται εἰς τὸ νὰ δέσῃ τις κατὰ τὸν καιρὸν τῆς γαμηλίου τελετῆς ἓνα κόμβον μὲ μανδύλιον, σχοινίον, ἢ σπάρτον, ἐπιφωνῶν εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ τινὰς ἐπαυδὰς κατὰ τῶν νυμφίων, καὶ ἐνόσω ὁ κόμβος μένει ἄλυτος, τὸ συνοικέσιον ἀναγκαίως ἐξακολουθεῖ ἀτελεσφόρητον. Τὸ παράξενον εἶναι ὅτι, ἂν οἱ νυμφευθέντες ἐξακολουθῇσωσιν ἕως ἓνα καιρὸν ἄτεκνοι, τὸ ὁποῖον πολλάκις συμβαίνει, ἀποδίδοντες τὴν δυστυχίαν των εἰς ἐχθρικὰς μαγείας, δὲν διστάζουν νὰ καταφύγωσιν εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια, κάμνοντες καὶ τὴν ἀμώμητον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν συμμέτοχον, τρόπον τινά, τῶν δεισιδαιμονιῶν των.

Ἀλλ' ἡ δεισιδαιμονία εἰς τινὰς περιστάσεις καὶ ὠφέλησε τὴν ἱατρικὴν, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.—Τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα εὐγενὴς κάτοικος τοῦ Μοντελλιέρ ἐφεῦρε τὴν λεγομένην σὺ μ π α θ η τ ι κ ῆ ν κόνιν· μ' αὐτὴν ἐσκέπαζε τὸ μέρος τοῦ ὅπλου, μὲ τὸ ὁποῖον ἔτυχε νὰ πληγωθῇ τις, ὕστερον ἐπέθετεν ἀλοιφήν καὶ ἐπιδέσματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἀλλάσσωνται τρίς τῆς ἡμέρας· εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν (τὸ ὁποῖον ἐσύνηνε κυρίως εἰς τὴν θεραπείαν) ἐσυνάρμοζε τὰ χεῖλη τῆς πληγῆς, ἐπέθετε καθαρὰ λινὰ πανία, καὶ τὴν ἔδενε προσεκτικὰ μὲ παραγγελίαν αὐστηρὰν νὰ μὴ τὰ ἐγγίξῃ κανεὶς διὰ ἑπτὰ ἡμέρας, εἰς τὸ τέλος τῶν ὁποίων τὰ ἔλυεν ὁ ἴδιος, καὶ ἡ πληγὴ εὐρίσκετο ἐνωμένη. Ὁ ἐφευρετὴς τῆς μεθόδου ταύτης ἀπέδιδε τὴν θεραπείαν εἰς τὴν μὲ τὸ ὅπλον σὺ μ π α θ η τ ι κ ῆ ν τοῦ πληγωμένου μέρους, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέθετε τὴν κόνιν του· ἀλλ' οἱ μεταγενέστεροι χειρουργοί, ὅλτινες ἀμεριμνοῦν διὰ τὸ ὅπλον, φθάνει μόνον νὰ μὴ ἔμεινε κανὲν ἀπόσπασμά του εἰς τὴν πληγὴν, καὶ τότε εἶναι χρεῖα νὰ τὸ ἐκβάλωσιν.—ἐδιδάχθησαν ἀπὸ ἐκεῖνον νὰ ἐξακολουθῶσι παρομοίαν μέθοδον καὶ μὲ τὰ ἴδια ἀποτελέσματα. Ἡ σκωρία τῆς λόγχης τοῦ Τηλέφου, τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει ὡς ἱατρικὸν δι' ὅσας πληγὰς αὕτη ἔκαμνεν, ἦτον ἴσως ἰὸς χαλκοῦ, ἐσύνηνε δὲ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς χρησιμότητος ταύτης τῆς ὕλης εἰς τὴν χειρουργίαν. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, λέγει ὁ κύριος Δυβοῖσης, ἀπόστολος εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ὑπέθεταν ὅτι ἡ ἐὺ λ ο γ ῖ α ἦτο πονηρὰ θεὰ, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελαν νὰ παροργίσωσι καταφεύγοντες εἰς τὴν ἀπὸ τῆς δαμαλίδος

(vaccina) προσφερομένην προφύλαξιν, ἕως τοῦ ἐμεταχειρίσθαι μίαν δεισιδαίμονα ἰδίαν ἐξίσου ἰσχυράν πρὸς βοήθειαν τῆς νέας μεθόδου, ὅτι δηλαδή ἡ πονηρὰ θεὰ, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζαν Μαχρούμμα, ἐδιάλεξε τὸ νέον τοῦτο καὶ ἱλαρώτερον πρόσχημα νὰ παρουσιάσεται εἰς τοὺς λατρευτάς της, καὶ ὅτι ἤμπορουσαν νὰ τὴν προσκυνῶσι μὲ τὸ ἴδιον σέβας εἰς αὐτὴν τὴν μορφήν.

Πολλάκις ἱατρικά, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν ἀηδίαν διεγείρουν εἰς τὸν νοῦν ἰσχυράν καὶ θλιβεράν ἐντύπωσιν, ἔμπορουν νὰ προξενήσωσι παράξενα καὶ ἀπροσδόκητα ἀποτελέσματα· ποτὲ δὲν ἔλειψαν καὶ ἱατροί, οἵτινες καταφεύγουν εἰς τὰ τοιαῦτα μέσα, ἀλλ' ἀποδίδουν γενικῶς τὴν ἐνέργειάν των εἰς μυστηριώδη τινα συμπτώματα. 'Ἡ ναυτία καὶ ὁ ἐμετός,' λέγει ὁ ἱατρός Χάρτμανος, 'τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ μίαν δόσιν οὔρου ἀνδρὸς εἰς τὴν κυοφοροῦσαν γυναῖκά του, εὐκολοῦν παραδόξως τὴν γέννησιν τοῦ βρέφους! καί,' προσθέτει ὁ ἴδιος, 'ἡ κόπρος τοῦ ἀλόγου, διαλυθεῖσα εἰς οἶνον, καὶ καταποθεῖσα, συνεργεῖ πολὺ εἰς τὴν ἀποβολὴν τοῦ καταπόδου!' 'Ὁ Κέλσος ἐκδειάζει τὸ θερμὸν αἷμα προσφάτως σφαγέντος ἀθλητοῦ διὰ τὴν ἐπιληψί-

αν, ἡ ἐν μέρος κρέατος ἀνθρωπίνου, ἡ ἱππείου! Οἱ παλαιοὶ ἤξευραν καλὰ πόσῃ ἐπιρροὴν ἔχει ἡ πίστις καὶ ἐλπίς εἰς τὴν προφύλαξιν καὶ θεραπείαν τῶν νόσων. Οἱ Ῥωμαῖοι εἰς καιρὸν πανύλους ἔκλεγαν ἕνα Δικτάτορα μὲ μεγάλην πομπήν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ βάλῃ ἐν καρφίον εἰς τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς—τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς τελετῆς ἦτον ἄμεσον καὶ σωτηριῶδες—διότι ὁ λαὸς ἐνόμιζαν ὅτι ἐξιλέοναν τὸν Θεόν, ἐνῶ δὲν ἔκαμναν ἄλλο παρὰ νὰ καταπραῦνωσι τὸν ἰδιὸν τῶν φόβον, καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν ἐπιδεκτικότητά των σωμάτων των εἰς τὴν νόσον. Εἰς τὴν περίφημον πολιορκίαν τῆς Βρέδας, κατὰ τὸ 1625, ἡ φρουρά ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ σκορβοῦτον, καὶ ὁ Πρίγκιψ τῆς Ἀραυσίας, μὴ δυνάμενος νὰ τοὺς συνδράμῃ μὲ ὅπλα, ἔστειλε κρυφίως εἰς τὸ φρούριον ἐν ἱατρικόν, τὸ ὁποῖον τοὺς ἐδιώριζε νὰ ἀνακατεῦναι μὲ μίαν μεγάλην ποσότητα ὕδατος, καὶ νὰ τὸ πίνωσιν ὡς βέβαιον ἱατρικόν τῆς ἐπιδημικῆς νόσου των· τὸ ἐμεταχειρίσθησαν, καὶ ἡ ἀσθένεια τῶν ἐπαυσεν· ἀλλ' ὁ ἴδιος Πρίγκιψ μετὰ ταῦτα ὡμολόγησεν, ὅτι τὸ ἱατρικόν ἐκεῖνο ἦτον ἀπλῶς χρωματιστικὴ ὕλη (βογιά).

ΟΝΑΓΡΟΣ ΡΑΒΔΩΤΟΣ.

ΟΝΑΓΡΟΣ.

Εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ταρταρίας καὶ ἄλλα τῆς Ἀσίας κεντρικὰ μέρη ὑπάρχει ἔτι ἀνεξάρτητος ὁ ἄγριος ὄνος,—'ἀναπνέων τὸν ἀέρα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας του.'

'Ποῖος ἐξαπέστειλεν ἐλεύθερον τὸν ἄγριον ὄνον; ἡ

ποῖος ἔλυσε τοὺς δεσμοὺς αὐτοῦ; τοῦ ὁποίου οἰκίαν ἔκαμα τὴν ἔρημον, καὶ τοὺς ἀλμυροὺς τόπους κατοικίαν του. Καταγελᾷ τὸν θόρυβον τῆς πόλεως, οὐδὲ ἀκούει τὴν κραυγὴν τοῦ ἐργοδιώκτου. Τὰ ἐκλεκτὰ τῶν ὀρέων εἶναι ἡ βοσκή του, καὶ ὑπάγει ζητῶν κατόπιν παντὸς εἶδους χλόης.' 'Ιὼβ ΛΔ'. 5—8.